

PROJECTE D'INVESTIGACIÓ: TOTS SOM ÀRBITRES, GUANYADOR DE LA BECA AURIGA-FVSCUS, 2015.

ENRIC VIVES CAMPDEPADRÓS

ÍNDEX

Introducció	3
Marc Teòric Conceptual	4
Hipòtesi de treball	9
Mètode	10
Resultats	14
Conclusions i Propostes de millora	21
Bibliografia	26
Annexes	28

INTRODUCCIÓ

El futbol i el bàsquet són, sense cap mena de dubte, els esports d'equip més practicats a casa nostra i, perquè no dir-ho, també a la resta del món.

Aquests tenen un impacte enorme en la nostra societat, la qual traspasa el propi estadi, per inundar la premsa, la televisió, els anuncis, etc.

Si bé l'esport ben entès aporta o pot aportar coses molt bones pel desenvolupament humà tan físic com psicològic, així com pel bon desenvolupament social, sobretot pel què fa als esports d'equip, hi ha una altra part d'aquest, associada habitualment a la competició, que genera imatges i situacions gens agradables i que en res beneficien a la persona i a la societat.

Partint d'aquesta idea, és imperatiu consolidar i seguir madurant aquells aspectes de l'activitat esportiva que són beneficiosos per tots nosaltres, a la vegada que es promouen iniciatives per corregir, canviar o eliminar, des de l'origen, aquelles situacions, comentades fa un moment, tan negatives per l'esport i tan poc educatives en general.

El projecte "Tots som àrbitres" busca contribuir a millorar l'esport escolar, tot aportant noves perspectives en pro de generar esportistes més preparats sobretot pel què fa al seu vessant humà.

El projecte, en definitiva, pretén aprofitar algunes de les situacions que l'esport genera, per exprémer tot el seu vessant educatiu i fer de l'esport un entorn d'aprenentatge que contribueixi al desenvolupament integral de la persona, de tal manera que no només formem esportistes, sinó també ciutadans.

MARC TEÒRIC CONCEPTUAL

L'arbitratge, com a part integrant de l'esport, és una de les tasques que és important estudiar per conèixer i desenvolupar programes que puguin ajudar els àrbitres en l'exercici de la seva tasca. La majoria de les investigacions en arbitratge es centren en aspectes de l'arbitratge d'elit i com contribuir des de diferents disciplines (també la psicologia de l'esport) a facilitar i millorar el desenvolupament de la tasca arbitral.

S'han trobat poques investigacions o treballs, però, que s'interessin en aquelles característiques de l'arbitratge que puguin contribuir al desenvolupament de valors i competències socials en joves esportistes. Això no deixa de ser curiós, atès que es fa molt d'èmfasi en els valors que pot promoure l'esport, però la majoria de vegades no se sol pensar en l'àrbitre quan aquests són invocats.

Arbitrar, com diuen els propis àrbitres:

"(...) És un desafiament, un test a les meves capacitats de gestionar emocions"; (...) "És ser un jutge de futbol defensant la igualtat i imparcialitat; "És estar en el joc com la principal persona en la gestió de possibles conflictes"; "La meua habilitat en la presa de decisions pot contribuir a un resultat feliç"; (...) "Arbitrar per a mi és tenir autocontrol sobre mi mateix per a aplicar determinades normes en un determinat esport"; "Ser capaç de demostrar que sóc capaç de fer una tasca de gran pressió, davant moltes adversitats i per molt temps"; "En realitat és una demostració de força interior". (Brandao et al., 2011, pàg. 279-280).

Felix Guillén, conjuntament amb Heriberto Jimenez, enumera algunes de les característiques que els propis àrbitres consideren importants, en el seu article *Características deseables en arbitraje y juicio deportivo* (2001). Entre aquestes trobem: Coneixement del reglament, Imparcial / Just, Saber aplicar el reglament, Igualtat en el tracte amb els esportistes, Honradesa, Puntualitat, Confiança en si mateix, Objectivitat en els judicis, Responsabilitat, Respectuós / educat, Seguretat, Capacitat d'atenció, Saber mantenir la disciplina, Concentració, Serietat, Saber rectificar, Comunicatiu / dialogant, Saber situar-se al camp, Amabilitat, Flexibilitat, Humilitat, Diplomàtic i Saber anticipar-se a les jugades (pàg. 28).

Tal com el mateix Guillén afirma:

Aquesta temàtica que s'està intentant desenvolupar en l'àmbit esportiu i més concretament en l'arbitratge, és considerada com a molt important en altres àmbits professionals, com pot ser la direcció d'una empresa o el desenvolupament professional dins de l'ensenyament. (Guillén, en Guillén (dir.), 2003, pàg. 55)

Podem considerar, per tant, que moltes de les habilitats esmentades, per no dir totes, també estarien, segurament, a la llista d'aquelles qualitats considerades més positives socialment parlant.

Aquest fet converteix a l'esport, i en aquest projecte especialment a l'àrbitre, en una de les principals eines per educar i fomentar uns valors que construeixin ciutadans impregnats de les característiques descrites fa un moment. Com ja s'indica en l'article de Creu, Boixadós, Torregrosa, i Mimbreno (1996), "(...) educadors com Thomas Arnold o el baró de Coubertin ja van subratllar que l'esport seria un entorn positiu que contribuiria a l'educació social i moral dels joves" (pàg. 113).

En el mateix article també s'esmenta que:

(...) Alguns psicòlegs de l'esport han assenyalat que determinades pràctiques esportives proporcionen un entorn positiu per a la socialització de nens i adolescents, en desenvolupar habilitats de cooperació, afrontament de l'estrès, tolerància a la frustració i demora de les recompenses, així com conductes de joc net i habilitats d'interacció social (Bredemeier et al., citat en Creu et. al., 1996, pàg. 113).

Alhora, i crec que en paral·lel al que s'ha plantejat fa un moment:

(...) Autors com Devereux (1978), García Ferrando (1990), Gutiérrez (1995), Ogilvie i Tutko (1971) o Underwood (1978), consideren que molts programes d'iniciació esportiva copien el model de l'esport professional contribuint a l'aparició de conductes contràries al joc net i constituent, d'aquesta manera, un entorn negatiu per al procés de socialització infantil (Creu et al., 1996, pàg. 113).

La mera participació en competicions esportives no constitueix una garantia per a l'aprenentatge. (...) Per aconseguir que un esport sigui realment educatiu hem de cuidar el com es practica (Dosil, 2001b). En aquest aspecte l'àrbitre o jutge té un paper rellevant. Des de la seva posició pot ajudar que els esportistes el practiquin de forma adequada (...) (Dosil, en Guillén (dir.), 2003, pàg. 135).

El treball aquí exposat segueix el camí plantejat pel propi Arnold o el baró de Coubertin, treballant amb àrbitres de categories base per, conjuntament amb aquests, dur a terme un treball de sensibilització i aprenentatge en els jugadors en el qual també contribuiran pares, entrenadors i coordinadors.

Parafrasejant Lazarov (2006), l'àrbitre, és, sobretot, un educador i un pedagog, el qual actua o ha d'actuar com una "mà d'acer en un guant de vellut" (pàg. 34 - 35). En aquesta mateixa línia, Dosil planteja que:

L'àrbitre no s'ha de limitar únicament i exclusivament al fet que els jugadors compleixin les normes, ha de ser també un educador. Ha de mostrar qualitats individuals i socials que vol en els esportistes ("predicar amb l'exemple"). Segons l'edat dels competidors, ha d'ajudar-los a comprendre els valors interns de l'esport, amb la finalitat que els interioritzin i transfereixin a altres situacions de la seva vida. Igualment, és important que es faci un aprenentatge correcte de les regles, buscant un major coneixement i, d'aquesta manera, una major difusió de la disciplina (Dosil, en Guillén (dir.), 2003, pàg. 151).

A l'hora de considerar el fet de predicar amb l'exemple, (Dosil, en Guillén (dir.), 2003) Dosil també ens recorda que és important considerar "la pressió a què són sotmesos els àrbitres que treballen en l'esport d'iniciació, la qual és digna de menció" (pag. 149). Encara que pugui semblar que els àrbitres professionals estan sotmesos a una pressió major, el mateix autor exposa, seguidament, que:

Els pares i entrenadors (fins i tot, de vegades, els propis jugadors) solen viure les competicions com si es tractés d'esport professional. És freqüent escoltar insults, crits, protestes, faltes de respecte, etc., cap a l'àrbitre, que resten al joc caràcter educatiu i, sobretot, l'impregnen de valors inadequats que els joves esportistes van assimilant inconscientment.

El repertori d'eines o capacitats que els àrbitres han de posar sobre la taula per neutralitzar els efectes negatius d'aquests fets, encara fa més interessant la figura de l'àrbitre en el que a aspectes pedagògics es refereix, per ensenyar als joves formes adequades d'afrontament, en el que podríem anomenar un entrenament de la seva resiliència i fins i tot esmentar termes com el *hardness* per valorar la possible aportació de la iniciativa.

L'esmentat projecte es sustenta principalment en la perspectiva de l'aprenentatge experiencial o vivencial plantejat per John Dewey, encara que també s'han tingut molt en compte conceptes com el modelatge, la ZDP, l'andamiatge, els micro i mesosistemes, el desajust òptim, la imitació diferida, el modelatge abstracte o l'estat de flux, entre d'altres, concebuts per autors com Bonfenbrenner, Vygotski, Piaget, Bandura o el pròpi Dewey.

L'aprenentatge vivencial és, segons la definició de l'Association of Experimental Education del 1995 (citada en Sinapsis-patagonia), "un procés a través del qual els individus construeixen el seu propi coneixement, adquireixen habilitats i realcen els seus valors, directament des de l'experiència" (pàg. 2). Una experiència en la qual el nen, en una línia piagetiana, acomoda estructures de coneixement ja presents per anar-les modificant a mesura que rep nous inputs.

Alguns dels principis de l'aprenentatge vivencial són: L'aprenent és protagonista en lloc d'espectador, l'AV és possible quan hi ha una selecció adequada de les experiències i aquestes són acompanyades amb reflexions, anàlisi crítica i síntesi, l'AV es desplega en l'intent de l'aprenent per restablir l'equilibri després de ser portat convenientment per l'experiència a una zona de disconfort o dissonància adaptativa, el procés d'AV hauria de promoure la formulació de preguntes, la investigació, l'experimentació, la curiositat, la responsabilitat, la creativitat i la construcció de significats i, finalment, els participants haurien de poder experimentar l'èxit, el fracàs, assumir riscos i la incertesa. (Sinapsis-patagonia, -, pàg. 2)

Aquests principis descrits han servit per construir les diferents parts projecte en qüestió en el qual es planteja l'exercici de la pràctica arbitral per part dels jugadors, acompanyats per l'àrbitre ordinari el qual, parafrasejant Dewey (2004), ha de crear les condicions per a que l'experiència sigui educativa, actuant en els moments crítics de la mateixa (pàg. 44), guiant al jugador en la seva nova funció. És important destacar, com van exposar Grusec i Goodnow (citats en Palacios, Marchesi & Coll (comp.), 2002), que un factor important en la interiorització de valors és el grau de participació per part del nen / nena en l'elaboració d'aquests missatges (pàg. 401), la qual cosa es pretén fomentar donant-los a aquests certa autonomia a l'hora d'arbitrar.

Amb això es pretén fomentar el creixement cognitiu, a través d'una experiència directa, els requeriments de la qual se situen una mica per sobre de les habilitats actuals del nen/a, de manera

que plantegi un desafiament. Treure el nen de la seva zona de confort, generant una desajust òptim o un estat de flux i platejar-li una activitat en el marc de la ZDP modelada per un mediador cultural (l'àrbitre) al qual el nen pot imitar incorporant comportaments observats, en un treball dins el mesosistema del participant que es culmina amb les recomanacions a pares i entrenadors, amb la intenció de consolidar els aprenentatges adquirits.

La consolidació de les habilitats esmentades es comenta en altres investigacions com la de Brandao et al. (2011) en la qual s'exposava que:

Aparentment, la interpretació subjectiva que les demandes de la tasca d'arbitrar permeen la seva pràctica, va resultar en un baix grau d'estrès. El que concorda amb Friman et al. (2004) que van observar que els àrbitres més experimentats fan servir estratègies positives per solucionar les situacions adverses confrontades en la pràctica que els deixa més resistent a les crítiques dels altres i de si mateixos (pàg. 282).

Si ens acollim, per tant, a la creença de Dewey o Piaget sobre l'experiència, considerant que aquesta "constitueix una reconstrucció de l'experiència passada i modifica la qualitat de les experiències posteriors" (Dewey, 2004, pàg. 37), podem afirmar, com el mateix Dewey (2004), que "tota experiència continua vivint en experiències ulteriors" (pàg. 73). Així, parafrasejant Hernández Rojas (citada en Villar, 2003), la construcció a partir de la pròpia activitat del nen, fa que els aprenentatges obtinguts siguin més fàcilment generalitzables a altres contextos i duradors en el temps (pàg. 301). Processos com la imitació diferida, mitjançant la qual "els nens solen efectuar respostes d'imitació sense que els models hi siguin presents, molt després d'haver observat la seva conducta" (Bandura, 1987, pàg. 43), contribueixen a la interiorització de les conductes i els valors associats. "A través d'un procés de modelatge abstracte, els observadors obtenen els principis subjacents a les actuacions específiques, per generar conductes que van més enllà del que han vist o sentit" (Bandura, Zimmerman & Rosenthal, citats en Bandura, 1987, pàg. 58).

Evidentment, el micro i mesosistema del nen, ajudaran a la consolidació de les conductes que aquest aprèn. Família i escola (en la qual s'integra l'esport escolar), són bastides vitals que determinen el valor que el nen pot donar a unes coses o altres, a uns valors o uns altres, en la mesura que aquests "adoptaran els comportaments que cada família amb les seves pautes culturals, models d'educació, escala de valors i expectatives els transmetin reproduint generalment els

mateixos "(Giddens, citat en Herrea i Irazusta, 2013, pàg. 250). Així, com proposen Boixadós, Valiente, Mimbrero, Torregrosa, & Cruz, (1998), és important:

(...) Tenir en compte de cara al paper socialitzador de l'esport, que el que per als pares significa el triomf o la diversió en el joc, el respecte per les regles o la victòria a qualsevol preu, seran aspectes decisius que condicionaran la manera de entendre i viure l'esport dels seus fills / es (pàg. 301).

Aquesta idea, segons el comentat anteriorment, també es podria extrapolar a situacions futures semblants. És per això que generar un bon retorn, donar un bon feedback de l'experiència, preguntant-li al nen, portant-ho a reflexionar, permetrà una consolidació dels aprenentatges viscuts.

De tot el que s'ha dit fins ara, se'n desprèn que, amb l'ajuda d'àrbitres, pares, mares, entrenadors i coordinadors, convertirem la tasca d'arbitrar en un entorn d'aprenentatge a través del qual practicar habilitats com: haver de prendre decisions que "afavoreixen" a un grup i en "perjudiquen" a un altre, mantenir la imparcialitat a pesar de tenir amics en un dels dos equips, aguantar la pressió al voltant de les teves decisions, les quals poden ser qüestionades per una de les parts i haver d'argumentar-les, etc., aprofitant l'esport per construir persones que duguin incorporades una serie d'habilitats molt positives socialment parlant.

HIPÒTESI DE TREBALL

La pràctica de les tasques arbitrals acompanyant l'àrbitre ordinari, generarà unes interaccions a través de les quals augmentarà l'empatia del jugador amb l'àrbitre i li permetrà practicar una serie d'habilitats altament positives (annex 6) que extrapolarà, amb l'ajuda de pares, mares i entrenadors, a altres facetes del seu dia a dia.

MÈTODES

Instruments:

Per avaluar el projecte, es van seleccionar una sèrie de materials. El CDED (Qüestionari de disposició a l'engany) i el factor 1, estrès en la presa de decisions, del Decision Making Questionnaire II (DMQ-II) (versió traduïda al castellà per Barber, Vila, Macià, Pérez-Llantada i Naas, 1993), es van provar en els primers partits i van ser descartats per raons que poden trobar-se en la Taula 1. En l'avaluació del projecte, també es va usar una adaptació del qüestionari sobre l'arbitratge de Guillén, que es pot trobar en el seu llibre “Psicología del arbitraje y juicio deportivo” (Guillén (dir.), 2003, pàg. 75), del qual es van eliminar alguns ítems, en tant que l'original estava pensat per ser utilitzat en arbitratge professional. A part d'aquest, es va crear també un qüestionari propi extret de la literatura relativa a les habilitats que exercita un àrbitre en el desenvolupament de la seva tasca i es van usar la escales d'Interès / Diversió i Valor / Sense valor del Intrinsic Motivation Inventory. Finalment, es van passar qüestionaris creats expressament per a valorar la iniciativa (Annex 3) i es va generar un instrument d'observació a través del qual es comptabilitzaven el nombre i el tipus d'interaccions que es produïen durant els partits (Annex 2).

JORN ADES	INSTRUMENT	POBLACIÓ	MOTIU DESÚS	OBSERVACIONS
1 a 5	CDED	Tots els jugadors	Las respuestas no concordaven amb les observacions de la conducta dels jugadors, potser per desitjabilitat social.	
1 a 5	ESCALA 1 del DMQ-II	Tots els jugadors	No es va produir la situació que es pretenia avaluar no obtenint-se dades significatives.	
7a14	Adaptació del CUESTIONARIO SOBRE EL ARBITRAJE (Guillén).	Jugador-àrbitre		Es van adaptar el tipus de respostes i els ítems a la categoria i edat dels participants.

7a14	Qüestionari creat per la ocasió sobre les habilitats que desenvolupa un àrbitre.	Pares, Jugadors-àrbitre, àrbitres i entrenadors i coordinadors.		
7a14	Qüestionaris cualitatius creats per la ocasió.	Pares, Jugadors-àrbitre, àrbitres i entrenadors i coordinadors.		
7a14	Instrument d'observació creat per l'ocasió.	Àrbitre i jugador-àrbitre		
7a14	Escales d'Interès / Diversió i Valor / Sense valor del INTRINSIC MOTIVATION INVENTORY.	Jugador-àrbitre		Es va traduir de forma científicament no adequada. Els resultats, per tant, no seran vàlids.

Taula 1

Subjectes:

En el projecte van participar un total de 17 equips de la lliga aleví del Consell Esportiu del Tarragonès i un total aproximat de 124 persones. D'aquestes, 40 eren jugadors, sense comptar la resta de companys dels seus respectius equips, 8 eren àrbitres, 42 eren pares i mares i la resta, 34, eren entrenadors i coordinadors de les diferents escoles o clubs.

En percentatges observem que, entre els pares, el 67% van ser homes i el 32% dones. El 100% dels àrbitres eren homes, un percentatge similar que el que es dona entre els jugadors, el 95% dels quals eren nens i només un 5% nenes. Un percentatge molt similar és el que trobem entre coordinadors i entrenadors, la majoria dels quals, a excepció d'algunes coordinadores, eren homes.

DESENVOLUPAMENT

Procediment:

El projecte va ser impulsat i coordinat pel Consell Esportiu del Tarragonès i es va dur a terme a la categoria aleví que el mateix ens organitza. Es va seleccionar aquesta categoria principalment per dos motius. D'una banda es va considerar una edat adequada perquè l'activitat suposés un repte assumible per part dels participants pel què fa al seu desenvolupament cognitiu. D'altra banda, de les categories plantejades (aleví i infantil), hi havia un nombre d'equips molt més

gran en la primera i, per tant, molts més possibles participants.

A continuació es va promoure la coordinació amb la branca arbitral de la Federació Catalana de Futbol de la demarcació de Tarragona. Se'ls va demanar la seva opinió sobre la implementació del projecte, les acotacions que introduirien al seu parer i es va acordar amb ells el procediment per tirar-ho endavant així com el paper que l'àrbitre tindria en el mateix. En aquest punt es va fer èmfasi en la necessitat d'aquest col·lectiu i se'ls va animar a parlar de tots els dubtes que tinguessin, ja que eren part capital per l'èxit de la iniciativa.

Es va redactar un protocol per als àrbitres (Annex 1) que va ser enviat a tot el col·lectiu prèvia revisió per part del coordinador del projecte.

El nou rol de l'àrbitre va ser beneficiós per a aquests atès que els obligava a readaptar-se de la mateixa manera que els jugadors havien d'adaptar-se a la seva nova situació en el joc quan havien d'arbitrar.

Abans de l'inici de la fase final del campionat, on es va desenvolupar el projecte, es va contactar amb cada un dels coordinadors de les escoles i clubs de la categoria en qüestió per explicar-los la implementació del projecte. Se'ls va enviar material didàctic al respecte del projecte (Annex 5), elaborat amb antelació, on s'explicava el funcionament del mateix, es mostrava el calendari dels partits en els quals es duria a terme la iniciativa perquè sabessin quan els tocava a cadascun i se'ls demanava la seva participació en els entrenaments, on es recomanava que introduïssin coneixements i tasques pròpies dels àrbitres amb l'objectiu que els participants arribessin al dia del partit amb unes nocions bàsiques de les funcions que haurien de portar a terme. A més, el material també incorporava un seguit de recomanacions per a pares (es va demanar a les escoles i clubs que els hi fessin arribar) i entrenadors de cara a aprofundir a posteriori, amb els participants, en les implicacions i aprenentatges que el projecte els havia proporcionat. Aquest punt es va considerar especialment rellevant de cara a una hipotètica transferència a altres àmbits del seu dia a dia ja que: "l'experiència acaba, recorda-la, recicla-la, reutilitza-la" (Luckner, en Sinapsis-patagonia, -, pàg. 1), aspecte en el qual el mesosistema del nen pot ser de gran ajuda.

El projecte es va dur a terme en un partit de cadascuna de les 14 jornades de la competició, excepte per algun partit que es va haver de suspendre per qüestions meteorològiques. Seguint el protocol, cada participant (2 jugadors per equip) arbitrava una part del partit, guiat per l'àrbitre ordinari, el qual primerament parlava amb aquests i els recordava les nocions bàsiques que a continuació ells haurien d'ajudar-lo a dur a terme. Aquest contacte que l'àrbitre establí, ja va ser destacat per la seva importància pel C.O.I. i la U.N.E.S.C.O, en el manifest sobre el Fair play establert pel C.I.E.P.S. en

col·laboració amb aquestes dues organitzacions. En ell, un apartat destaca la necessitat que l'àrbitre sigui participi en la consecució del joc net i, afegia:

La necessitat que l'àrbitre estableixi abans i després del partit (si li és possible) contacte amb els participants. Abans, per crear un clima de confiança i de cooperació mútua i després, per explicar algunes de les seves decisions i exposar algun tipus de pràctica deslleial (Dosil, en Guillén (dir.), 2003, pàg. 152).

Per afavorir l'adherència del projecte, també es va plantejar que els jugadors-àrbitre, com es va anomenar als jugadors que feien d'àrbitre, realitzessin aquesta tasca en la part que descansaven (en aquestes categories els jugadors descansen obligatòriament una de les quatre parts de l'encontre), de manera que no se'ls "robava" ni un minut de joc.

Durant el partit es recollia informació mitjançant un instrument d'observació creat ad hoc per a l'ocasió (Annex 2), en el qual, però, també es resumia l'esdeveniment durant cadascuna de les parts del partit, amb la finalitat de tenir més informació que servís a l'anàlisi dels resultats. Aquest resum incorporava detalls sobre el comportament de pares, entrenadors i companys. A més de l'observació, a l'inici del partit es facilitava als pares informació del projecte i al final se'ls demanava, als pares dels jugadors que havien realitzat la tasca de l'àrbitre, que omplissin una petita enquesta, passant-se també a l'àrbitre una enquesta de valoració molt similar. També al final del partit es preguntava als jugadors-àrbitre (a través d'una entrevista semiestructurada (Annex 4)). Això cal sumar que, en 4 partits, es va gravar (a través d'àudio i un partit usant també una càmera de vídeo), a l'àrbitre. Als coordinadors i entrenadors, per la seva banda, se'ls va passar un qüestionari de valoració de la iniciativa al final de la mateixa.

Les primeres 5 jornades van servir per valorar l'adequació dels instruments i el mètode seleccionat. Els efectes detallats a la Taula 1, expliquen els motius que van portar al canvi d'instruments i sistemes de recollida d'informació utilitzats; d'un disseny pre-post per avaluar l'impacte del projecte en els jugadors, es va passar a: un disseny experimental on s'observaven les interaccions àrbitre-jugador (Annex 2) (sent el grup control un partit normalitzat de cada jornada i l'experimental aquell on s'aplicava la iniciativa) i l'ús d'enquestes (Annex 3) i entrevistes semi-estructurades (Annex 4) per a pares i jugadors respectivament, amb un mostreig per conglomerats i enquestes per a àrbitres (Annex 3), entrenadors i coordinadors amb un mostreig aleatori simple.

A banda dels problemes metodològics, durant les primeres jornades, es van observar altres problemes com el fet que els qüestionaris eren massa llargs i els pares es queixaven i, en alguns casos, acabaven omplint-los ells mateixos. Aquest fet també es va modificar, reduint els instruments

utilitzats i es va optar per realitzar la valoració a manera d'entrevista semiestructurada, com ja s'ha comentat, en què es preguntava als quatre participants, anotant les seves respostes i aprofundint en algun aspecte que es va considerar important. Realitzar la valoració d'aquesta manera també permetia aclarir alguna pregunta, aconseguint que estiguessin més atents, i, sobretot, separant-los dels pares, els quals podien influir en les respostes.

RESULTATS

Les circumstàncies descrites fa un moment, com s'ha comentat, van suposar modificacions en el sistema de recollida d'informació i el mètode utilitzat. Si bé en un principi es va plantejar comparar els jugadors-àrbitre amb els seus companys, i també amb si mateixos abans i després de la iniciativa, els objectius definits i les variables d'interès no van resultar adequades.

A la Taula 1 s'exposen els motius pels quals es van deixar d'utilitzar alguns dels instruments prèviament seleccionats. Com es pot veure, en alguns casos es va deure a una desitjabilitat social que feia que les respostes no concordessin amb la conducta que d'ells es va poder observar en algun dels partits (un equip anava guanyant i l'entrenador i els jugadors es donaven consignes per no anar a buscar la pilota quan aquesta sortia fora (era un pati molt gran), tot i que les seves respostes al CDED eren les més correctes a nivell social). També es va observar que, de vegades, eren els pares els que omplien el qüestionari, aspecte que es va voler solucionar passant a una entrevista semiestructurada. D'altra banda es va seleccionar el factor estrès del DMQ II, atès que es va pensar que l'aparició d'estrès en els jugadors-àrbitre, en comparació amb la resta dels seus companys, indicaria la importància que aquests donaven a l'activitat i, per tant, la interiorització dels aprenentatges rebuts i la possible transferència.

En cap dels dos instruments esmentats els resultats dels primers partits van ser significatius, no trobant diferències entre el grup experimental i el control. En el cas del DMQ II, a més, el fracàs va ser encara més flagrant atès que no solament els jugadors-àrbitre no mostraven més estrès, sinó que manifestaven que s'ho havien passat la mar de bé, la qual cosa, encara que negatiu pel que fa a les dades, va ser una grata sorpresa i va modificar el rumb que s'havia donat a l'hora de valorar la iniciativa.

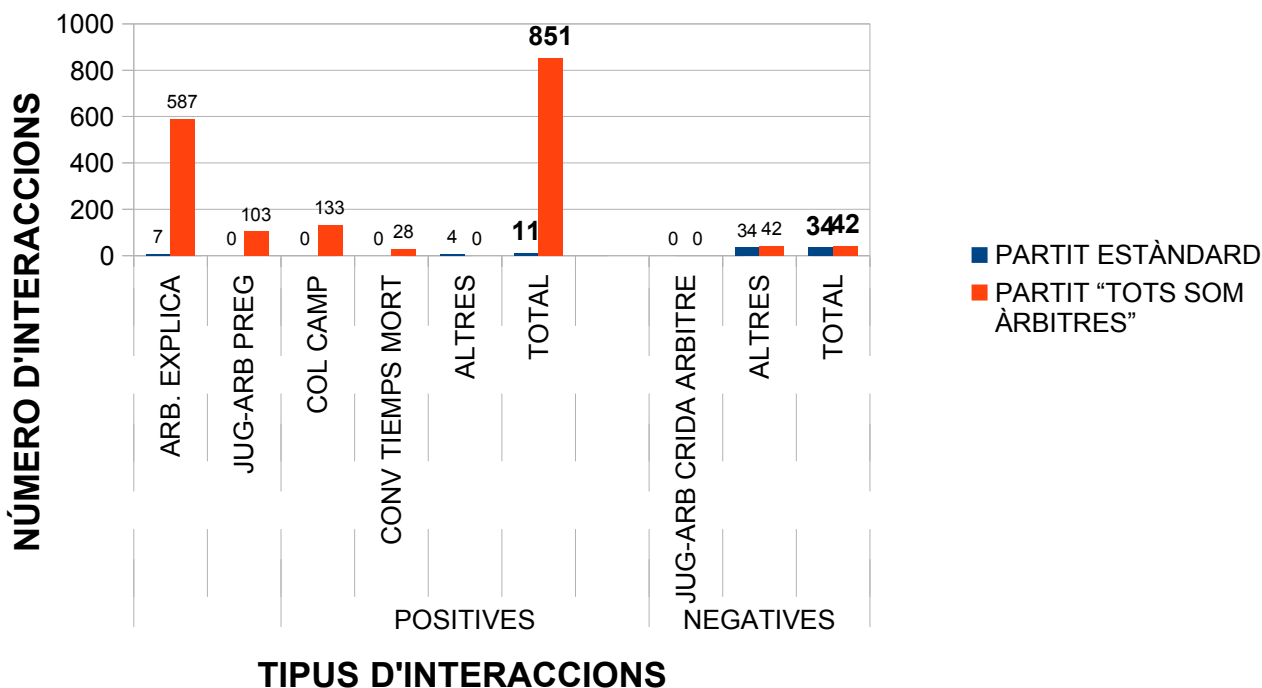
Va ser una sort establir alguns partits de prova a l'inici del campionat, ja que en aquests

també es va poder observar una de les variables que, fet i fet, seria més rellevant. Comparant uns partits amb altres (els normalitzats amb aquells on s'aplicava la iniciativa), es va poder observar un creixement del nombre d'interaccions entre l'àrbitre i el jugador-àrbitre en els segons. Finalment, també es va afegir un instrument per valorar la motivació que la iniciativa despertava.

Observació:

Es van observar un total de 14 partits, 7 normals i 7 on s'aplicava la iniciativa TOTS SOM ARBITRES. L'observació es dividia en dos tipus de variables, unes considerades "positives" (l'àrbitre explicant al jugador-àrbitre, el jugador-àrbitre preguntant a l'àrbitre, ensenyar col·locació al camp, converses en temps-mort i altres, incloent en aquesta última: conductes de l'entrenador, els pares, etc.) i les considerades "negatives" (el jugador-àrbitre crida a l'àrbitre i altres, incloent també en aquesta conductes i comentaris de l'entrenador, els pares, etc.). Com es pot veure a la Gràfica 1, en els partits ordinaris el total de situacions "positives" observades va ser d'11, mentre que les "negatives" van arribar a 34. D'altra banda, en els partits on es duia a terme la iniciativa TOTS SOM ARBITRES, el nombre total d'interaccions "positives" va ser de 851, mentre les "negatives" de 42.

RELACIÓ D' INTERACCIONS ENTRE JUGADORS I ÀRBITRES

Gràfica 1

Per assegurar la validesa de les dades obtingudes i que s'estava observant el que es pretenia observar, un dels partits es va gravar tant en vídeo com en àudio. Un altre observador (OBS 2), partint de les mateixes definicions de les variables (Annex 2), va realitzar una observació (per vídeo i àudio separatament) i aquesta es va comparar amb el primer observador (OBS 1), el qual, també va realitzar l'observació per àudio i vídeo a part de la que va portar a terme in situ. Es va analitzar la relació entre les dades amb el coeficient de Pearson i es van obtenir les següents relacions significatives, que es poden veure a la Taula 2.

RELACIONS ENTRE OBSERVADORS (PEARSON)				
		OBS 1	OBS 2	
		VIDEO	VIDEO	AUDIO
OBS 1	IN SITU	0,85	X	X
	VÍDEO	X	0,91	X
	AUDIO	X	X	0,96

Taula 2

De les anotacions realitzades, destaquen situacions, algunes positives, i que ajuden a la consecució dels postulats educatius de la iniciativa, i altres negatives, entre les quals algunes de les que es volen erradicar a través de projectes com aquest. Entre les positives, destaca la importància que l'àrbitre pregunti i aprengui els noms dels participants, moments en què l'àrbitre principal demanava als jugadors que escoltessin al jugador-àrbitre quan aquest intervenia, el paper diferent que obligava a tenir als àrbitres, la recriminació que un entrenador va fer a un jugador-àrbitre quan aquest es va alegrar per un gol del seu equip, mares i entrenadors fent fotos als jugadors vestits d'àrbitre o l'autonomia que els jugadors-àrbitre anaven agafant a mesura que passaven els minuts arbitrant sols, entre d'altres. A nivell negatiu, es produïen comentaris sarcàstics dels pares dirigits a l'àrbitre i protestes d'entrenadors i pares. A més, també es va produir alguna situació en què els propis companys criticaven una decisió del seu company que en aquells moments estava fent de jugador-àrbitre, encara que aquesta situació també va servir al final del partit per dur a terme, amb el jugador, una molt interessant reflexió sobre el que havia passat. La gestió adequada d'aquestes situacions, precisament, és la que pot beneficiar la consolidació dels objectius i aprenentatges que el projecte pretenia transmetre. Aquesta gestió, però, que depenia d'entrenadors i pares, en la majoria de casos no es podia controlar ni saber si es seguien o no les recomanacions que s'havien presentat prèviament.

Jugadors-àrbitre:

En relació a les dades obtingudes dels jugadors-àrbitre i en concret pel què fa a les habilitats que fomenta la tasca arbitral, el 100% dels participants van assenyalar les variables: *saber gestionar conflictes* i *vetllar pel respecte a les normes establertes* (Taula 3). La resta d'habilitats també van ser marcades de forma habitual, de fet, la característica que menys va ser entesa com una cosa que la tasca arbitral permet desenvolupar (concretament era *jutjar equitativament i de manera objectiva*), va ser marcada el 75% de les vegades. Entre les característiques que els participants van proposar com una habilitat que també fomenta el fet de fer d'àrbitre, destaca la proposta d'un jugador que va anunciar de la següent manera: "saber calmar els pares".

HABILITATS	JUG-ARB	PARES	ARBITRES	ENT I COORD.
Saber posar-se en el lloc de l'altre.	85 %	46 %	50 %	71 %
Entendre l'efecte de les teves decisions en els altres.	85 %	51 %	50 %	71 %
Jutjar equitativament i de forma objectiva.	75 %	72 %	50 %	100 %
Saber gestionar conflictes.	100 %	84 %	38 %	100 %
Explicar i argumentar decisions pròpies.	85 %	49 %	75 %	86 %
Vetllar pel respecte a les normes establertes.	100 %	84%	63 %	86 %
Acceptar les crítiques i tractar els altres amb respecte.	95 %	68 %	38 %	86 %
Prendre decisions i assumir-ne les conseqüències.	80,00%	76 %	63 %	100 %

Taula 3

Pel que fa al qüestionari adaptat de Guillén (es pot veure en l'Annex 4), un 75% dels participants considera, després de dur a terme la iniciativa i acompanyar a l'àrbitre, que *conèixer i aplicar el reglament* és més difícil del que pensaven. Trobem resultats similars en la categoria *haver de prendre decisions*, que el 80% dels participants considera més difícil del que pensaven abans. A la resta de respostes trobem una distribució similar com per exemple en el cas de la *justícia*, ja que entre els que ho veuen més difícil que abans (35%), els que no ho veuen així (25%) i els que no saben / no contesten (40%) no s'aprecien pràcticament diferències. De manera semblant passa en relació a la *facilitat que tindrien per rectificar decisions* (35%, 25% i 40% respectivament). Finalment, un 55% veuen més difícil que abans *acceptar les crítiques dels espectadors*, un 25% ho veuen igual i el 20% no sap / no contesta, mentre que pel que fa a la capacitat d'*estar concentrat arbitrant*, el 40% considera que és més difícil del que pensaven, i la resta no sap / no contesta.

El 100% dels participants manifesta que han après coses noves realitzant la iniciativa, sobretot en relació a aspectes de senyalització i posicionament al camp. D'altra banda, la percepció de l'àrbitre ha canviat en el 65% dels casos i s'ha mantingut igual en l'altre 35%. El 100% dels participants que van fer d'àrbitre, manifesten que repetirien l'experiència i, tot i que no van participar en la recollida de dades, es va poder constatar que molts dels jugadors que no van participar directament del projecte, preguntaven si aquest es repetiria per poder també exercir ells d'àrbitre.

Si bé la majoria va manifestar haver-se sentit bé, alguns sí que exposen que, al principi de la part on van arbitrar, s'havien posat una mica nerviosos.

Pel que fa a la interacció amb l'àrbitre, el 85% dels participants manifesta haver tingut més contacte amb l'àrbitre en el partit on es duia a terme la iniciativa en comparació amb partits ordinaris. Preguntats per la qualitat d'aquesta interacció, el 100% exposa que la interacció va ser més positiva.

Finalment, en relació al Intrinsic Motivation Inventory, concretament en la dimensió Interès / Gaudi, els ítems relacionats amb la diversió i l'interès de l'activitat (ítems: 1, 2, 5, 6) obtenen les puntuacions més altes (sempre ens 6 i 7), en una escala d'1 (gens d'acord) a 7 (molt d'acord). Els ítems contraris, per la seva banda, relacionats amb l'avorriment i el desinterès de l'activitat (ítems 3 i 4), han obtingut les puntuacions més baixes, concretament entre 1 i 2.

Pel que fa a l'altra escala: Valor / Sense valor, les puntuacions mostren que els participants s'inclinen per considerar que l'activitat ha tingut un alt valor per a ells. Així, el 66% considera que l'activitat ha tingut molt valor, manifestant que aquesta ha estat útil, per exemple, "per aprendre a no criticar els àrbitres" o "ha estat important per aprendre en general". "Ensenyar per ser àrbitres quan siguin més grans" o "ajudar-los a tenir una nova perspectiva" han estat altres de les respostes. La majoria considera que aquesta activitat els pot ajudar a millorar i valorar i respectar l'àrbitre (també a l'escola). Finalment, més d'un 65% considera que l'activitat d'acompanyar i fer d'àrbitre pot ser beneficiosa per a ell / a destacant-se com una activitat important.

En aquest punt és important destacar que l'Intrinsic Motivation Inventory només es va trobar en anglès, amb la qual cosa, sabent que s'estava incorrent en un error que no permetria que les dades fossin vàlides, es va traduir al català (es pot veure en l'Annex 4). Com a contrapartida, cada vegada que es passava la prova, es preguntava als jugadors si entenien cadascuna de les afirmacions que se'ls llegia.

Àrbitres:

En la valoració que els àrbitres fan del projecte, en una escala del 0 al 10, el 50% el puntuava amb un 10. La resta atorga puntuacions d'entre 8 i 9. Els arguments que manifesten per atorgar aquestes puntuacions, van des de la conscienciació que promou el projecte, tant entre jugadors com entre els pares, la promoció del respecte, la neutralitat i el joc net, passant per l'educació vinculada a l'esport i la readaptació que suposa per als jugadors ocupar un paper diferent al seu rol habitual.

Per a aquests, la pràctica arbitral pot aportar canvis en la forma que la família i l'entorn del jugador pot tenir de veure la tasca arbitral i, centrant-nos més en el jugador, el foment de l'empatia i el control de diferents situacions, millorar el tracte que a partir d'ara tingui amb l'àrbitre, aprenentatges com reconèixer els seus propis errors, disciplina i presa de decisions estant sota pressió. En definitiva, tots els àrbitres participants estaven d'acord en què els jugadors podrien aprendre alguna cosa del projecte, facilitant que aquests comprenguin millor aspectes relatius a la tasca arbitral, aprenentatges en definitiva positius i a través dels quals els àrbitres poden fer créixer els jugadors com a persones.

Precisament, trobem observacions fetes pels àrbitres en relació a coses que han ensenyat als jugadors, en aquesta mateixa línia: "Indicació de posicionament, opinió sobre les jugades, ajuda ... També està bé perquè així els pares veuen fer-ho als seus fills i es sensibilitzaran ", " He interactuat sobretot per a avisar-los que no es quedin quiets i incitar-los a xiular i perdre la vergonya " o " He ajudat en la presa de decisions i en la correcció ".

En relació a les habilitats que acaba desenvolupant un àrbitre, ja es va poder veure la distribució de respostes d'aquest col·lectiu a la Taula 3.

Tan sols el fet de vestir la samarreta d'àrbitre i usar el xiulet, com destaca un dels àrbitres, ja era important per als participants i els situava en el seu nou rol. A part d'aquesta, altres aportacions dels àrbitres en la valoració del projecte, s'orientaven a demandes d'ampliar el temps abans del partit per poder generar un vincle millor amb els participants o promoure tallers en entrenaments perquè els jugadors arribessin més preparats pel que fa al coneixement de les normes.

Pares i Mares:

Més del 85% dels pares i mares a qui es va demanar que avaluessin el projecte, van atorgar puntuacions superiors a 8, en una escala del 0 al 10. El 94% de valoracions van ser positives i tan

sols 2 van ser negatives. Les observacions que acompanyaven aquestes valoracions negatives es refereixen al fet que: "l'àrbitre en un partit és un" i "crec que no serveix per a res donat que al meu fill només li agrada jugar". D'altra banda, comentaris positius en relació al projecte emfatitzaven "posar-se en la situació de l'àrbitre els ajudarà a comprendre la situació de qui ha d'impartir justícia" o "els objectius que es busquen aconseguir puguin ser extrapolats en el dia a dia", aspecte, com ja s'ha comentat, important per al projecte. A més, també s'expressen recomanacions com: "faltaria alguna xerrada després del partit".

També és interessant observar com, a mesura que el projecte avançava, la valoració del mateix també era més positiva, sent d'una mitjana de 8 fins a la jornada 8 i de 9,6 en les últimes 5 jornades.

La majoria de pares, concretament un 61%, es va llegir les recomanacions i els objectius del projecte, interessant-se sobretot per la readaptació i l'aprenentatge, el respecte o l'equanimitat com els més interessants dels que la iniciativa pretenia promoure.

Pràcticament el 100% considera importants les normes en la vida i en l'esport i tan sols 1 pare / mare no considera important la figura de l'àrbitre.

Les habilitats, des del punt de vista dels pares, que l'arbitrar pot fomentar en un, es poden veure, com passava en el cas dels àrbitres, a la Taula 3.

El 100% dels enquestats, això sí, considera que totes les característiques descrites són positives i també que per a una persona seria positiu desenvolupar aquest tipus d'aprenentatges.

Per finalitzar, es van fer algunes recomanacions per part d'aquest col·lectiu com: una breu explicació als pares assistents, la necessària implicació dels pares en la transmissió de valors i normes, així com la petició de no abandonar el projecte, la qual cosa va ser una grata sorpresa.

Entrenadors i Coordinadors:

El 100% dels set entrenadors i coordinadors que van emplenar el qüestionari que se'ls va facilitar van ser homes. La major part d'aquests, acumulaven més de cinc anys d'experiència en aquest camp i la mitjana d'edat era de 27 anys.

La valoració mitjana del projecte va ser de 9,14 sobre 10, la qual és molt positiva, destacant que per a una persona és molt positiu dur a terme el tipus d'aprenentatges que el projecte pretenia

promoure, així com la feina "indirecta" de pedagogia que també es duia a terme amb el grup de pares. També cal destacar la coincidència en indicar que, després de la iniciativa, els jugadors van manifestar haver-s'ho passat molt bé, concretament una mitjana de 8,86 en una escala de 0 a 10.

Pel que fa a les habilitats arbitrals, aquest col·lectiu, si bé destaca el *saber gestionar conflictes*, com pares i jugadors, també indica el 100% de les vegades habilitats com *jutjar equitativament i de manera objectiva* i, com els àrbitres, *prendre decisions i assumir les conseqüències* (Taula 3). Tots ells, això sí, van considerar positives totes les habilitats esmentades.

Un dels entrenadors va comentar: "he pogut observar que els nens en general no volien fer-ho, però quan ho han fet els ha agradat molt i volien repetir. Imagino que és perquè socialment se li dóna una imatge negativa al fet d'arbitrar i és una pena. Està molt bé que es fomentin aquest tipus de projectes entre els més petits ". En aquesta mateixa línia, la totalitat d'entrenadors i coordinadors pensen que el projecte hauria de tenir continuïtat.

En relació a si van notar alguna diferència entre els partits normalitzats o aquell en què s'aplicava la iniciativa, tot i que alguns van dir que no, un dels entrenadors va comentar: "Els nens estaven més pendents al veure un company arbitrar i l'àrbitre dialogava més amb els nens, la qual cosa també està molt bé. D'altra banda, algun dels entrenadors també va comentar que, després del partit, aquells nens que no van voler arbitrar, al acabar el partit volien saber "si hi hauria més partits així per poder arbitrar". Finalment, l'actitud dels jugadors-àrbitre va sorprendre a algun entrenador, el qual va manifestar que "alguns estaven molt motivats, fins al punt d'agafar la iniciativa".

CONCLUSIONS I PROPOSTES DE MILLORA

Tot i les dificultats esdevingudes a l'inici de la fase aplicada del projecte pel que fa a l'avaluació del mateix, la iniciativa TOTS SOM ARBITRES s'ha desenvolupat com s'esperava, i ha estat vista, per la majoria dels col·lectius implicats (pares, entrenadors, àrbitres i jugadors), com quelcom positiu, que s'ha pogut integrar sense cap drama en el funcionament normal del joc sense modificar-lo en excés. Aquesta característica és, probablement, una de les raons de l'èxit de la mateixa.

Si bé les dades d'alguns dels instruments utilitzats no són vàlids, com per exemple en el cas del Intrinsic Motivation Inventory, el qual es va traduir sense les garanties necessàries o de forma

poc ortodoxa científicament parlant, es van introduir alguns sistemes de validació. En aquest cas, es va preguntar als participants si, després de llegir els diferents ítems de les dues escales, els havien entès, rebent el 100% de les vegades una resposta afirmativa. Dit això, les puntuacions en les dues escales podrien ser rellevants en la mesura que l'activitat ha estat considerada de gran valor, interès i gaudi. En el cas del qüestionari de Guillén, per la seva banda, es van eliminar alguns ítems que no tenien sentit en la mesura que estaven pensats per a àrbitres professionals i també es va modificar l'escala de resposta, la qual va passar de 0 (gens important) a 10 (molt important) a un sistema de Si, No, NS / NC. En la mesura que es va usar un altre instrument en el qual els participants van marcar aquelles habilitats que consideraven que un àrbitre desenvolupa, en el qüestionari de Guillén es va preguntar per si la seva percepció de la dificultat de les diferents característiques arbitrals havia canviat entre l'abans i el després a la realització de les tasques pròpies de l'àrbitre.

Centrant-nos en les dades obtingudes, el qüestionari adaptat de Guillén sembla indicar que *conèixer i aplicar el reglament i haver de prendre decisions*, són aspectes percebuts com més senzills abans de posar-se al lloc de l'àrbitre, moment en què canvia la percepció. Si bé en la resta d'ítems hi ha una distribució aparentment no significativa en les respostes, aquest fet pot ser degut a l'estructura de la situació. El fet d'anar acompanyat de l'àrbitre ordinari, per exemple, va poder disminuir la responsabilitat en la *presa de decisions* i també l'efecte d'altres variables que haguessin afectat al jugador-àrbitre, entre les quals: *situar-se al camp, argumentar decisions, rectificar decisions o estar concentrat arbitrant*. També cal destacar que, tot i que es van eliminar alguns ítems del qüestionari de Guillén en la mesura que no es produïrien en el projecte, altres aspectes que si es van poder produir, com la crítica dels espectadors, va poder produir-se en comptades ocasions i fins i tot en aquestes, la presència de l'àrbitre també va poder disminuir la sensació de responsabilització del jugador-àrbitre.

És curiós observar com, respecte les habilitats que un àrbitre acaba desenvolupant, i més enllà de l'aspecte obvi que tots els col·lectius van indicar, a saber: *vetllar pel respecte a les normes establertes*, pares i jugadors van destacar el *saber gestionar conflictes* com la segona habilitat que més és desenvolupada, mentre els àrbitres van indicar que *explicar i argumentar decisions pròpies i prendre decisions i assumir les conseqüències*, estarien per a ells en la segona posició de les habilitats que l'arbitratge fomenta. Els entrenadors i coordinadors coincideixen en alguna de les habilitats comentades amb pares i jugadors i en altres amb els àrbitres. La diferència entre àrbitres i les visions similars de pares i jugadors pot indicar que hi ha un prejudici socialment establert sobre les habilitats més comunes que l'activitat arbitral pot convidar a desenvolupar. Aprofundir en la

difusió dels aprenentatges que un jove pot obtenir arbitrando potser portaria a més d'un a considerarla com una activitat formativa ideal per a molts joves.

En relació a l'estament arbitral, però, si que es podria preguntar el motiu pel qual, com s'observa a la Taula 3, els àrbitres seleccionen, a nivell percentual, un nombre menor d'habilitats que la seva tasca els porta a desenvolupar en comparació amb jugadors, pares i entrenadors / coordinadors. Això no concorda amb la bibliografia consultada, essent una possible explicació que els àrbitres de base no han arribat a apreciar els matisos de la seva professió en la mateixa mesura que els professionals (vegeu característiques arbitrals desitjables en apartat introducció (Guillén, 2003)), els quals porten moltes més hores exercint aquesta funció.

Les valoracions del projecte van ser molt positives, la qual cosa queda patent en algunes de les observacions dels pares ja comentades. Els entrenadors també van valorar el projecte de forma positiva, així com els àrbitres. En relació a aquest últim col·lectiu, és interessant saber, com comenta Guillén (en Guillén (dir.), 2003), que un percentatge elevat dels àrbitres (61,2%) creuen que no es potencia o es fa "molt poc" per l'arbitratge entre els nens i joves (pàg. 59), preocupació a la qual el projecte (com s'ha vist en l'apartat jugador-àrbitre dels resultats) dona resposta directa. L'acceptació i predisposició al projecte per part d'aquests col·lectius és molt rellevant, ja que com es comenta "en el model ecològic, el context passa a concebre's com una successió d'esferes d'influència interrelacionada que exerceixen la seva acció combinada i conjunta sobre el desenvolupament " (Palacios, en Palacios, et al. (comp.), 2002, pàg. 55). Això potser es va reflectir, com s'ha comentat amb anterioritat, en el fet que molts jugadors van preguntar quan xiularien ells o quan es repetiria la iniciativa (el 100% dels jugadors-àrbitre van dir que la repetirien), aspecte que s'ha considerat com un bon auguri per al futur d'aquesta o altres iniciatives en el marc de l'esport formatiu i, sobretot, educatiu. També en aquest sentit el canvi en la percepció de l'àrbitre que manifesta el 65% dels participants afavoreix la consecució dels objectius proposats al principi. En aquest punt és interessant comentar que, si bé a l'inici es va plantejar seleccionar només alguns àrbitres per al projecte (aquells amb millors habilitats comunicatives, en el tracte amb nens o que encaixessin com a models adequats en base a les habilitats que es volien treballar), de cara a garantir aspectes rellevants com els comentats, finalment es va optar perquè qualsevol pogués participar. D'alguna manera això va ser positiu ja que, com comenta Bandura (1987), "la diversitat de models és la que fomenta la innovació comportamental" (pàg. 67) i no només va permetre l'aprenentatge de nens, sinó que també va treure de la seva zona de confort a àrbitres poc habituats a desplegar rols pedagògics.

Encara que les dades obtingudes van patir els problemes descrits, hi ha alguns aspectes a comentar. Alguns dels més rellevants els trobem en el nombre d'interaccions entre jugador-arbitre i àrbitre ordinari, les quals van augmentar de forma molt significativa si comparem partits normalitzats i encontres on s'aplicava la iniciativa. Aquest fet el constaten els mateixos participants, els quals manifesten en un 85% l'augment d'aquestes interaccions, considerant-les el 100% de les vegades com de més qualitat o positives que en els altres partits. Si aquesta interacció o modelatge tindrà algun efecte o no, o es transferirà a altres àmbits o situacions del dia a dia del nen, o si això generarà reflexions per part d'aquest o canviarà formes d'afrontament futur, no ho sabem. Evidentment, només podem establir les bases perquè això passi, amb l'ajuda dels micro i mesosistemes del nen, cosa que hem intentat amb la iniciativa TOTS SOM ÀRBITRES. Si és cert, com exposa Dosil (Dosil, en Guillén (dir.), 2003) que "Quan es produeix una interacció humana (àrbitre-participants) en un context com l'esportiu es crea una situació potencialment educativa, ja que els participants estan -la major part de les vegades de forma inconscient- predisposats a l'aprenentatge" (pàg . 141), el projecte haurà aconseguit els objectius plantejats.

En aquest punt és important comentar, però, que moltes vegades, quan es contactava amb les escoles per recordar-los que el proper cap de setmana durien a terme la iniciativa i si havien seguit o no les directrius ofertes, les respostes no eren les desitjades. En alguns casos, i tot i tenir el calendari, els coordinadors no recordaven que els tocava i, algunes vegades, ni recordaven la iniciativa. Bé és cert que els coordinadors tenen molts equips dels quals ocupar-se (encara que alguns sí que havien dut a terme les recomanacions i sabien quan havien de dur a terme el projecte), però aquesta no execució de les directrius marcades podia ocasionar una devaluació de l'experiència viscuda pels jugadors, de manera que caldria analitzar què va fallar o com es podria millorar la comunicació amb aquest col·lectiu perquè se sentin part del projecte i arribin a dur a terme tot allò que pot afavorir els beneficis que de la tasca en poden treure els participants. Alguns dels handicaps que això va provocar, va ser la falta de pràctica dels jugadors o el desconeixement del projecte o els valors del mateix per part dels pares, entre d'altres. Encara que es va pal·liar l'últim dels efectes esmentats donant informació als pares a l'inici dels partits, la manca de predisposició, fruit de la immediatesa, potser va afectar el feedback que els pares van poder oferir als seus fills i filles a posteriori.

Aquest fet no és menor, en la mesura que:

Els processos psicològics superiors tenen una gènesi social i es troben a l'interior de

l'individu només després que aquest els ha trobat en la seva relació amb l'entorn sociocultural (...) el desenvolupament consisteix en una transposició al pla intrapsicològic dels processos que han estat abans presents en el pla interpsicològic (és a dir, de les relacions amb els altres) (Palacios, en Palacios, et al. (comp.), 2002, pàg. 58).

Parafrasejant al propi Palacios (en Palacios, et al. (comp.), 2002), en aquestes interaccions educatives (per exemple relació adult-nen), l'individu va guanyant una competència progressiva, sent guiat al principi per acabar aconseguint una participació autoregulada i un desenvolupament autònom. La zona de desenvolupament proper (ZDP), on es produeixen aprenentatges evolutivament eficaços, és la base d'aquesta transposició ja esmentada, amb el que queda palesa la importància tant de pares com entrenadors i, sobretot, dels àrbitres en l'adequada execució de la iniciativa.

També en relació a l'observació són molt interessants les revelacions descobertes al escoltar les gravacions de veu dels àrbitres durant els partits. Aquestes han permès identificar un error en les categories d'observació ja que si bé en els partits inicials (a partir dels quals es va construir el material) i en l'observació visual semblava que el jugador-àrbitre feia preguntes o es dirigia al àrbitre, en realitat només era per respondre preguntes que aquest últim li feia, però sense prendre la iniciativa de demanar correccions o informació. Aquest fet és molt interessant de cara a futures edicions, atès que ens ofereix la possibilitat de seguir treballant amb els àrbitres per corregir aquesta situació i afavorir encara més un clima de confiança que ajudi el jugador a relaxar-se, deixar-se anar i participar activament de l'activitat. En les gravacions, també es poden escoltar aspectes de la iniciativa com el tipus de reforços dels àrbitres, entre altres, que obren un altre àmbit d'estudi en el marc d'aquest projecte, com l'estudi del discurs o la gestió que del jugador-àrbitre i la situació fa l'àrbitre principal.

Evidentment hi ha aspectes de la iniciativa a millorar, alguns dels quals ja s'han comentat en l'apartat "Resultats". A aquest efecte les recomanacions de pares i àrbitres poden ser de gran ajuda. El desig és que el projecte pugui tenir continuïtat i contribueixi a canviar el rumb d'un esport escolar molt més preocupat per l'educació que pels resultats, oferint situacions d'aprenentatge als nens i nenes que els puguin servir per créixer i ampliar el seu ventall de possibilitats de cara a situacions futures. Com diu Gerardo Castillo (2016), "L'esport educatiu o formatiu és el que es desenvolupa en edat escolar buscant la millora personal mitjançant la creació de bons hàbits".

BIBLIOGRAFIA

- Bandura, A. (1987). Teoría del aprendizaje social. Madrid: Espasa Calpe.
- Boixadós, M., Valiente, L., Mimbrero, J., Torregrosa, M. i Jaume Cruz. (1998) Papel de los agentes de socialización en deportistas en edad escolar. *Revista de Psicología del Deporte*, 7 (2), 295-310.
- Brandão, R., Serpa, S., Krebs, R., Araújo, D. i Antonio Machado, A. (2011) El significado de arbitrar: percepción de jueces de fútbol profesional. *Revista de Psicología del Deporte*, 20 (2), 275-286.
- Castillo, G. (12 de gener de 2016). Educar en valores con el deporte. Diari de Tarragona, pp. 33.
- Christakis, E. (2013). *Viewpoint: Make Kids Referee Their Own Sports Games*. Recuperat de: <http://ideas.time.com/2013/05/08/viewpoint-make-kids-referee-their-own-sports-games/>
- Cruz, J., Boixadós, M., Torregrosa, M. i Mimbrero, J. (1996) ¿Existe un deporte educativo?: papel de las competiciones deportivas en el proceso de socialización del niño. *Revista de Psicología del Deporte*, 5 (2), 111-134.
- Dewey, J. (2004). *Experiencia y educación*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Gimeno, F., Buceta, JM., Lahoz, D., i Sanz, G. (1998) Evaluación del proceso de toma de decisiones en el contexto del arbitraje deportivo: propiedades psicométricas de la adaptación española del cuestionario DMQ II en árbitros de balonmano. *Revista de Psicología del Deporte*, 7 (2), 249-258.
- Guillén, F. (Dir.) (2003). *Psicología del arbitraje y juicio deportivo*. Barcelona: INDE Publicaciones.
- Guillén, F. i Jiménez, H. (2001) Características deseables en el arbitraje y el juicio deportivo.

Revista de Psicologia del Deporte, 10 (1), 23-34.

Herrea, S. i Irazusta, S. (2013) Valor Social y Ética del Deporte, en *Investigación Social y Deporte n.o 11 Ibersaf Industrial Madrid, 2013* (XII CONGRESO AEISAD 2012), 247-257.

Lazarov, V. (2006). Psychology of officiating. En *Fiba Assist Magazine*, 19, 34-36. Recuperat de:
http://www.copabapanama.com/uploads/9/8/4/7/9847096/psychology_of_officiating.pdf

León, O. G., y Montero, I. (2003). *Métodos de investigación en psicología y educación* (3ª ed.). Madrid: McGraw-Hill.

Palacios, J., Marchesi, A., i Coll, C. (Comp). (2002). *Desarrollo psicológico y educación*. Madrid: Alianza Editorial, S. A.

Ponseti, FJ., Palou, P., Borrás, PA., Vidal, J., Cantallops, J., Ortega, F.,...Garcia-Mas, A. (2012) El Cuestionario de Disposición al Engaño en el Deporte (CDED): su aplicación a jóvenes deportistas. *Revista de Psicología del Deporte*, 21 (1), 75-80.

Ramírez, A., Alonso-Arbiol, I., Falcó, F., i López, M. (2006) Programa de intervención psicológica con árbitros de fútbol. *Revista de Psicología del Deporte*, 15 (2), 311-325.

Sinapsis-patagonia. (-). Programa capacitación en Aprendizaje Vivencial Apunte N°1. Recuperado de http://www.synapsis-patagonia.com/cursos/AV/AV-APUNTE_1.pdf

Villar, F. (2003). *Capítulo 5: El enfoque constructivista de Piaget*. Recuperat de:
<http://www.ub.edu/dppsed/fvillar/principal/proyecto.html>

ANNEXES

ANNEX 1. PROTOCOL ARBITRAL

PROTOKOLO PARA PARTIDOS ALEVINES DEL "CONSELL ESPORTIU DEL TARRAGONÈS" PROYECTE "SOM ÀRBITRES"

1.-El proyecto consiste en que 4 jugadores de categoría alevín, actúen como árbitros durante un encuentro cada fin de semana. El partido en esta categoría consta de 4 partes de 10 minutos, por tanto 4 niños (2 de cada equipo) dirigirán el partido, con la supervisión, en todo momento, del árbitro principal.

2.-Protocolo ANTES del partido:

-Es recomendable, aunque no obligatorio, que el colegiado principal lleva más de una camiseta de árbitro para dejarla a los árbitros-niños. Ésta camiseta se entregará al primer árbitro-niño antes de iniciarse cada parte.

-Es obligatorio que el árbitro principal lleva dos juegos de tarjetas, 4 papeles para anotar faltas y goles que entregará a los 4 árbitros-niños.

-Es obligatorio que el árbitro principal lleve 2 silbatos. (Uno para el árbitro-niño y otro para él).

El árbitro debe llamar a los 4 árbitros-niños antes de empezar el partido y explicarles los conocimientos básicos a aplicar durante el encuentro. Preguntarles el nombre y dirigirse a ellos por su nombre de pila durante el encuentro.

3.-Protocolo DURANTE el partido:

Después de la experiencia del primer partido, puedo resumir la actuación del árbitro-niño de la siguiente forma:

El árbitro-niño puede, teniendo en cuenta sus capacidades, señalar lo siguiente:

-Hacer el sorteo de saque de inicio y anotar faltas y goles en su papel que el árbitro le habrá entregado anteriormente.

-Señalar las fueras de banda y de córner con el brazo extendido.

-Realizar as cuentas de 4 segundos de banda, de córner, de portería y de meta.

-Si el árbitro-niño es capaz de señalar una falta (TLD o TLI), dejaremos que actúe. Si se equivoca en su señalización, el árbitro principal efectuará un Bote neutral.

-Si por el contrario, el árbitro-niño NO señala un TLD o TLI, a nuestro parecer sancionable, el árbitro principal actuará de inmediato, señalizando la infracción.

-El árbitro-niño puede contar los 5 metros de distancia de la barrera en TLD y TLI, así como los 5 metros para la distancia reglamentaria para los saques de esquina y de banda.

4.-Protocolo DESPUÉS del partido:

-Acordarse de recuperar el silbato, las tarjetas y la camiseta de árbitro.

-Rellenar el formulario que os entregará el responsable del proyecto: Sr. Enric Vives.

-Comentar con los árbitros-niños como ha ido el encuentro.

5.- Esperemos que el buen hacer de los árbitros designados, los niños que participen y los responsables de las escuelas, saquen conclusiones positivas de este proyecto y puedan llevarlo a cabo en más categorías y deportes.

Por último, comentaros que avisaré personalmente al árbitro que cada semana deberá arbitrar este partido alevín. Gracias por vuestra atención y colaboración. Si tenéis alguna duda, estoy a vuestra disposición.

Jordi Olivé.- Delegado del Comité Técnico de Árbitros de Fútbol Sala de Tarragona.

ANNEX 2. FITXA D'OBSERVACIÓ DEFINICIÓ DE VARIABLES

QUADRANT D'OBSERVACIÓ

Nom de l'observador: _____ Tipus de partit: Projecte "Tots som àrbitres" "Partit "normal"

1A PART

NÚM. CONTACTES JUG-ÀRBITRE

POSITUS	NEGATIUS
L'àrbitre explica:	El jug-àrbitre crida a l'àrbitre:
El jug-àrbitre pregunta:	
L'àrbitre ensenya col·locació al camp:	
Conversa en temps mort:	
Imitació:	

Altres:

2A PART

POSITUS	NEGATIUS
L'àrbitre explica:	El jug-àrbitre crida a l'àrbitre:
El jug-àrbitre pregunta:	
L'àrbitre ensenya col·locació al camp:	
Conversa en temps mort:	
Imitació:	

Altres:

QUADRANT D'OBSERVACIÓ

DEFINICIÓ DE LES VARIABLES A OBSERVAR:

“POSITIVES”

L'àrbitre explica: Qualsevol indicació que l'àrbitre li fa al jugador-àrbitre, exceptuant aquelles que entren en la categoria “l'àrbitre ensenya col·locació al camp” (ex: “Qui saca?”, “Comptem”, Assenyalat còrner amb la mà cap a baix”, “Molt bé”, “Pita”, etc.)

El jug-àrbitre pregunta: Qualsevol comentari que el jug-àrbitre li fa a l'àrbitre ordinari. (ex: “Com es col·locava la mà?”, “Pito tres cop?”, “Com assenyalat?”, etc.)

L'àrbitre ensenya col·locació al camp: Tota indicació de l'àrbitre al jugador-àrbitre que té com a finalitat ensenyar al jugador-àrbitre quina és la millor col·locació al camp quan desenvolupa la tasca arbitral. (ex: “Som-hi” (acompanyant-ho normalment amb un gest amb el braç), “Anem allí que ho veurem millor”, “Segueix la jugada, segueix la jugada...”, etc.)

Conversa en temps mort: Qualsevol interacció entre l'àrbitre i el jugador-àrbitre en un moment de temps mort, sigui qui sigui qui comenci la interacció i parlin del què parlin.

“NEGATIVES”

El jugador-àrbitre crida a l'àrbitre: Mostres de malestar del jugador-àrbitre cap a l'àrbitre a nivell verbal o no verbal. (ex: “No vull fer-ho més”, “Què pites! T'estàs equivocant!", “Calla!", etc.)

Altres: Situacions que es produeixin durant el partit, tan positives com negatives i que tinguin com a protagonistes, principalment, a pares i entrenadors.

*La categoria imitació (Imitació), es va introduir en els últims partits en la mesura que, durant el projecte, es va considerar un aspecte rellevant i de molt interès. Aquest motiu fa que els resultats obtinguts no s'hagin tingut en compte per al projecte.

ANNEXO 3. QÜESTIONARI DE VALORACIÓ (ÀRBITRES I PARES)

QÜESTIONARI ÀRBITRES

NOM DE L'ÀRBITRE:				
EDAT		SEXE	H D	ANYS D'EXPERIÈNCIA

Has interactuat amb els jugadors-àrbitre durant el parit? Si és així podries indicar de què heu parlat?

OPINIÓ RESPECTE EL PROJECTE

1.- De l'1 al 10 (sent 10 molt útil i 1 poc útil), valora el projecte "Tots som àrbitres":

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2.- Podries dir, breument, els motius que t'han portat a atorgar aquesta puntuació?

3.- Coneixes i has llegit els objectius del projecte? SI NO

Dels valors/objectius que persegueix la iniciativa n'hi ha algun que li sembli més rellevant?

4.- Consideres importants les normes en la vida i en l'esport? SI NO

5.- Des de la teva perspectiva, què pot aportar a un nen la pràctica de l'arbitratge?

6.- Creus que els participants n'aprendran alguna cosa del projecte? SI NO

7.- Fent d'àrbitre, has desenvolupat alguna de les següents característiques? Si us plau, marca-les.

1	Saber ficar-se en el lloc dels altres.	6	Vetllar pel respecte a les normes establertes.
2	Entendre l'efecte de les seves decisions en l'altre.	7	Acceptar les crítiques i tractar els altres amb respecte.
3	Jutjar equitativament i de forma objectiva.	8	Prendre decisions i assumir-ne les conseqüències.
4	Saber gestionar conflictes.	9	CAP DE LES ANTERIORS
5	Explicar i argumentar decisions pròpies.		N'afegiries alguna?

8.- Creus que el projecte ajudarà o facilitarà que els participants comprenguin millor aspectes com: ficar-se en el lloc d'un altre, assumir decisions, argumentar-les, ser imparcial, etc.? SI NO

9.- Creu que pot ser positiu per una persona desenvolupar aquest tipus d'aprenentatges? SI NO

10.- Creus que aquesta iniciativa pot ajudar a fer créixer els jugadors com a persona? SI NO

11.- Hi ha algun aspecte de la iniciativa que destacaries o que t'agradaria canviar o millorar?

QÜESTIONARI PARES, MARES O TUTORS

SI US PLAU INDIQUI SI VOSTÈ ÉS... HOME DONA
 EL SEU FILL/A HA FET D'ÀRBITRE? SI NO
 EN QUINA PART? 1 2 3 4
 EL SEU FILL/A ÉS DE L'EQUIP... LOCAL VISITANT

1.- De l'1 al 10 (sent 10 molt útil i 1 poc útil), valori el projecte "Tots som àrbitres":

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2.- Podria dir, breument, els motius que l'han portat a atorgar aquesta puntuació?

3.- Coneix i ha llegit els objectius del projecte? SI NO

Dels valors/objectius que persegueix la iniciativa n'hi ha algun que li sembli més rellevant?

4.- Considera importants les normes en la vida i en l'esport? SI NO

5.- Considera important la figura de l'àrbitre? SI NO

6.- Si us plau, podria marcar aquelles característiques que vostè creu que pot acabar desenvolupant un àrbitre?

1	Saber ficar-se en el lloc dels altres.	6	Vetllar pel respecte a les normes establertes.
2	Entendre l'efecte de les seves decisions en l'altre.	7	Acceptar les crítiques i tractar els altres amb respecte.
3	Juïjar equitativament i de forma objectiva.	8	Prendre decisions i assumir-ne les conseqüències.
4	Saber gestionar conflictes.	9	CAP DE LES ANTERIORS
5	Explicar i argumentar decisions pròpies.		Nafegiria alguna?

7.-En general, les anteriors característiques li semblen més positives (P) o més negatives (N)? P N

8.- Creu que pot ser positiu per una persona desenvolupar aquest tipus d'aprenentatges? SI NO

9.- Hi ha algun aspecte de la iniciativa que destacaria o que li agradaria canviar o millorar?

10.- OBSERVACIONS:

ANNEX 4. ENTREVISTA SEMI-ESTRUCTURADA

ENTREVISTA SEMI-ESTRUCTURADA

EQUIP	PART	PART
	1.-	3.-
	2.-	4.-

EN ELS ENTRENAMENTS PREVIS, L'ENTRENADOR T'HA EXPLICAT I HAS PRACTICAT LES FUNCIONS DE L'ÀRBITRE?	SI				NO			
	1	2	3	4	1	2	3	4

.-Quines de les següents característiques fomenta, al teu entendre, la tasca arbitral?

1	2	3	4		1	2	3	4	
				Saber ficar-se en el lloc dels altres.					Vetllar pel respecte a les normes establertes.
				Entendre l'efecte de les seves decisions en l'altre.					Acceptar les crítiques i tractar els altres amb respecte.
				Jutjar equitativament i de forma objectiva.					Prendre decisions i assumir-ne les conseqüències.
				Saber gestionar conflictes.					CAP DE LES ANTERIORS
				Explicar i argumentar decisions pròpies.					N'afegiries alguna?

.- Has interactuat amb l'àrbitre més avui o altres dies? I aquesta interacció ha estat més positiva o negativa?

MÉS AVUI	POSITIVA			
	1	2	3	4
MÉS ALTRES DIES	NEGATIVA			
	1	2	3	4

.- Has après coses noves avui en relació a la feina de l'àrbitre? Alguna en particular?	SI	1	2	3	4	NO	1	2	3	4
.- Ha canviat la teva percepció de l'àrbitre després del partit d'avui?	SI	1	2	3	4	NO	1	2	3	4
- Repetiries l'experiència?	SI	1	2	3	4	NO	1	2	3	4

.- Com us heu sentit fent d'àrbitre?

<p>Interès/Gaudi M'ha divertit molt dur a terme l'activitat L'activitat ha estat molt divertida Ha estat una activitat avorrida L'activitat no m'ha atret en absolut Descriuria l'activitat com a molt interessant (L'activitat m'ha agradat molt) Mentre duia a terme l'activitat pensava fins a quin punt m'estava divertint</p> <p>Valor/Sense valor Crec que aquesta activitat podria tenir algun valor per mi Dur a terme aquesta activitat és útil ja que... Aquesta activitat és important perquè pot... (repetir l'experiència) Dur a terme aquesta activitat pot ajudar-me a... Dur a terme aquesta activitat pot ser beneficiós per mi. Crec que és una activitat important</p> <p>HEU ENTÉS LES PREGUNTES QUE ACABO DE FER?</p>	<p>Conèixer i aplicar el reglament és més difícil del que pensaves? SI NO</p> <p>Ser justos és més difícil del que pensaves? SI NO</p> <p>Haver de prendre decisions és més difícil del que pensaves? SI NO</p> <p>Argumentar decisions és més difícil del que pensaves? SI NO</p> <p>Estar concentrat arbitrant és més difícil del que pensaves? SI NO</p> <p>Situar-se al camp és més difícil del que pensaves? SI NO</p> <p>Acceptar les crítiques dels espectadors és més difícil del que pensaves? SI NO</p> <p>Rectificar decisions et seria fàcil? SI NO</p>
---	---

ANNEX 5. MATERIAL DIDÀCTIC

CONSELL ESPORTIU DEL TARRAGONÈS **Curs 2015/16**

PROJECTE: TOTS SOM ÀRBITRES **Autor: Enric Vives**

**1r PRIMER PREMI BECA AVRIGA FVSCVS 2015
PROJECTES D'INVESTIGACIÓ**

Consell Esportiu del Tarragonès

TEMPORALITAT

Cada jornada la iniciativa s'aplicarà en un partit del grup corresponent.

ORGANITZACIÓ

PARTITS ON S'APLIQUI LA INICIATIVA I PARTIT PER JORNADA	PARTITS ON NO S'APLIQUI LA INICIATIVA
1.- El responsable del projecte, demanaran als entrenadors identificar els jugadors que faran la funció d'àrbitre (el jugador que faci d'àrbitre en una de les parts pot actuar normalment, com a jugador, en l'altra).	Una vegada finalitzat el partit, l'àrbitre demanarà la presència de dos jugadors de cada equip i els demanarà que omplin el qüestionari oportú.
2.- L'àrbitre i el responsable del projecte cediran un peto al jugador-àrbitre, el qual l'identificarà com a tal a ulls dels altres jugadors.	
3.- El partit es desenvoluparà amb normalitat, essent els jugadors-àrbitres els qui duguin a terme la tasca arbitral. (1a part. Local/2a part. Visitant/3a part. Local/4a part. Visitant)	
4.- Una vegada acabat el partit, la persona encarregada del projecte, demanarà la presència dels jugadors-àrbitre, per tal d'emplenar el formulari pertinent.	
5.- La persona encarregada del projecte, també demanarà a 4 jugadors que no hagin dut a terme el rol d'àrbitre, que contestin el qüestionari en qüestió (2 jugadors per equip).	
6.- La persona encarregada del projecte, també demanarà la presència del pare, mare i/o tutor legal o adult acompanyant dels jugadors, per tal que pugin emplenar, també, el formulari corresponent (si del jugador no hi ha un familiar o un adult de referència, pot emplenar el formulari qualsevol altre pare que estigui acompanyant l'equip).	
7.- La persona encarregada del projecte, també facilitarà un qüestionari a l'àrbitre per tal que pugui valorar la iniciativa i el desenvolupament de la mateixa en aquell partit en qüestió.	

Cada jornada, la persona encarregada del projecte acudirà a un partit de cada modalitat.

Aquests partits seran gravats per poder procedir a un anàlisi dels mateixos a posteriori. (Les imatges tan sols serviran al fi últim de la investigació i seran eliminades una vegada s'hagi procedit a concloure la mateixa. Si es considerés interessant la difusió de les mateixes pel seu valor formatiu, abans es demanarien els permisos corresponents als interessats).

Prèviament, o en el mateix moment d'emplenar els qüestionaris, es demanarà als pares el permís per la realització de les proves d'avaluació del projecte que seran simples i ràpides.

APORTACIONS DELS PARES AL PROJECTE

A casa, instar als participants a consolidar el projecte, potenciant l'aspecte pedagògic de la iniciativa, abans, durant i després de la mateixa, reforçant els objectius específics que es persegueixen assolir en els participants i tots els altres aprenentatges que de la tasca arbitral se'n poden derivar.

! Recomanacions:

! Durant l'any:

! Contextualitzar les experiències viscudes pel jugador en el marc del projecte "Tots som àrbitres" (hagi estat o no jugador-àrbitre), destacant aspectes com: la dificultat de ser àrbitre, la importància de la imparcialitat, la importància de les normes, etc., així com altres aspectes relatius o propers als objectius plantejats.

! Després d'un partit en què el jugador ha fet de jugador-àrbitre:

! Reforçar-lo positivament per la tasca realitzada, emfatitzant la intenció de ser el més equànim possible, el més neutral possible, la intencionalitat en el seguiment de les normes, etc., per sobre de l'encert puntual o no en algunes de les seves decisions.

! Aprofitar el moment per reflexionar al voltant de l'experiència viscuda: les sensacions, els malestars, les dificultats, les novetats, etc., i demès experiències enriquidores i d'aprenentatge que el projecte li pugui aportar.

! ...

APORTACIONS DE L'ENTRENADOR AL PROJECTE

! Recomanacions:

! Durant els entrenaments:

- ! Introduir aspectes relatius a la normativa i a l'arbitratge, fins i tot fent simulacres en què un dels jugadors sigui qui arbitri, per facilitar la tasca dels jugadors quan ho hagin de fer (veure també APORTACIONS DE L'ÀRBITRE AL PROJECTE).
- ! (Després d'un partit): Comentar aspectes relatius a la feina feta pel jugador-àrbitre, emfatitzant aspectes relatius als objectius del projecte (dificultat al ficar-se al lloc d'un altre, imparcialitat, responsabilitat, etc.), així com trencar els estereotips sobre els àrbitres i conscienciar sobre la dificultat que suposa arbitrar.

! Durant els partits:

- ! Animar al jugador-àrbitre (sigui de l'equip que sigui) sense deixar de banda la imparcialitat que en ell s'ha de incentivar (reforçar positivament decisions correctes tan si van a favor com si van en contra).
- ! Ajudar a l'àrbitre principal davant de qualsevol problema o imprevist que pugui sorgir.
- ! Defensar les decisions del jugador-àrbitre davant dels seus jugadors, per més que consideri que són errònies.
- ! Parlar amb el responsable del projecte de qualsevol acció que li vulgui comentar al respecte de situacions produïdes arrel de l'aplicació del projecte "Tots som àrbitres".
- ! ...

APORTACIONS DE L'ÀRBITRE AL PROJECTE

De l'àrbitre es pretén:

Exploitar la seva faceta pedagògica, convertint-los en "tutors de joc", per assessorar en el desenvolupament de l'activitat, instant-los a consolidar el projecte, reforçant els objectius específics que es persegueixen assolir en els participants i que s'han exposat amb anterioritat.

Funcions de l'àrbitre:

La tasca d'arbitrar recaurà en el jugador-àrbitre.

L'àrbitre ordinari s'encarregarà d'assessorar al jugador-àrbitre, tan quan aquest ho demani com quan l'àrbitre principal així ho consideri oportú,

L'àrbitre principal no podrà anular una decisió del jugador-àrbitre i haurà de vetllar per que aquesta es compleixi. Si ho considera oportú, tan en decisions correctes com incorrectes, es recomanable que pregunti al jugador-àrbitre els motius que l'han portat a xiular el que ha xiulat i el reforci positivament i/o li expliqui perquè ha xiulat el que s'havia de xiular o perquè s'hagués hagut de xiular una altra cosa.

Si el jugador-àrbitre té algun dubte sobre alguna acció, aquest podrà aturar el joc en el moment en què aquesta es produeix i demanar l'assessorament de l'àrbitre principal. Una vegada resolt, es xiularà l'acció que feia dubtar al jugador-àrbitre o es procedirà a realitzar un bot neutral per part del jugador-àrbitre.

Recomanacions:

- ! Abans de l'inici del partit (i també de cada part), parlar amb el jugador-àrbitre per conèixer el seu estat, si ha realitzat alguna pràctica prèvia en algun entrenament, si coneix més o menys les normes i, a més a més, transmetre-li tranquil·litat, suport en tot moment, donar-li ànims i recordar-li les funcions que ell durà a terme durant a part corresponent (les quals acabem de mencionar).
- ! La prioritat de la tasca d'arbitrar ja no és exclusivament el partit, sinó també l'acompanyament del jugador-àrbitre en aquesta tasca. La normativa de joc segueix sent important, però per sobre d'aquesta passa el fet de vetllar per aquells aspectes pedagògics que acompanyen a la feina d'arbitrar i que tan interessin al projecte en qüestió.

- ! Cedir protagonisme al jugador-àrbitre perquè aquest xiuli.
 - ! Si aquest està cohibit (no xiula coses que s'haurien de xiular), aturar el joc aprofitant que la pilota ha sortit fora, s'ha marcat un gol, etc., per parlar amb ell, avaluar la situació i, si s'escau, donar-li ànims o oferir-li ajuda.
- ! Reforçar positivament la presa de decisions per part del jugador-àrbitre.
- ! Instar-lo a que, en determinades accions, expliqui els arguments que l'han portat a xiular segons que.
- ! ...

ANNEX 6. APRENENTATGES QUE ES DESPRENEN DE LA TASCA ARIBTRAL

1) Permetre als esportistes ficar-se en el lloc de l'àrbitre, a fi i efecte que puguin entendre millor la tasca d'aquest i el seu punt de vista a l'hora de prendre decisions.

En altres paraules: ficar-se en el lloc d'un altre i entendre el punt de vista d'un tercer.

2) Reduir l'egocentrisme dels jugadors, trencant momentàniament la seva perspectiva habitual per, en un rol completament diferent, obligar-los a emetre judicis amb la màxima imparcialitat i de forma equànime i objectiva, amb independència que hi hagi companys o amics involucrats.

En altres paraules: jutjar i raonar independentment, o amb la capacitat de deixar de banda les seves emocions i els seus afectes personals (fer allò correcte encara que no sigui el que més et beneficiï a tu o als teus companys).

3) Conscienciar als participants de la importància de les normes en l'esport i, per inri, en la vida diària, i de la responsabilitat individual, de tots els ciutadans, de complir i ajudar a complir unes normes mínimes de convivència.

4) Conscienciar als participants de la rellevància i l'impacte de les seves decisions envers els altres, tant dintre com fora el camp.

5) Aprendre a rebre crítiques per les seves decisions i a afrontar-ho amb seny i tranquil·litat.

En altres paraules: acceptar millor les crítiques, jutjant-les amb objectivitat i, si s'escau, fonamentant el seu canvi de conducta o de decisió en raons racionals i no per circumstàncies derivades de pressions interpersonals, etc.

6) Fer front a protestes arran de les seves decisions amb arguments i mantenir un criteri sense veure's superat per la situació.

En altres paraules: raonar el seu criteri envers els altres, defensant els seus punts de vista amb arguments.

7) Buscar suport o assessorament, en l'àrbitre «oficial», per prendre la millor decisió davant d'un dubte, i acceptar i aprendre a valorar les indicacions que aquest els pugui fer.

En altres paraules: aprendre a preguntar i a consultar, davant d'un dubte, tota la informació al respecte d'una situació determinada per prendre la millor decisió (o acceptar que un tercer ens l'ofereixi), conscienciant-nos que no ho sabem tot i que, a vegades, necessitem ajuda.